Correspondentie.

VOLKSVOORLEZINGEN.

Aan de Economist

In uw No. van Nov. 1872 komt een belangrijk artikel voor van F. N. uit Rotterdam, betiteld *Volksvoorzlezingen*. Sinds jaren heb ik mijne krachten daaraan toegewijd, geen wonder dus, dat het artikel zeer mijne aandacht trok. Hoe beter nu een stuk geschreven is, des te meer kan het invloed uitoefenen, en daarom vooral schijnt het zaak, op te komen tegen beschouwingen, welke, naar eigen ervaring, minder juist zijn.

Ik ben het in vele zaken volkomen eens met den geeerden schrijver, ook daarin, dat het spreken voor het volk oneindig moeilijker is dan voor een wetenschappelijk publiek; de volksspreker moet zijn onderwerp niet minder, doch meer machtig zijn dan hij, die alleen voor ontwikkelden optreedt, omdat hij uit den aard der zaak verplicht is tot eene zeer duidelijke, bevattelijke voorstelling. En leert het de ondervinding niet ook in het dagelijksch leven, zoodanige voorstelling kan niet geleverd worden dan door iemand, het onderwerp volkomen machtig en veelzijdig ontwikkeld. Maar wie moet de geschiktheid en bekwaamheid voor iederen werkkkring beoordeelen? zeker niet de persoon, die werkdadig optreedt.

Er worden wel eens voordrachten gehouden, waarin de sprekers zulke afdoende en hoogst aanschouwelijke bewijzen geven van de grootste onkunde, dat het minst ontwikkeld deel van het publiek zich zit te verkneuteren wegens de verregaande eigenhefde des spiekers, die als toejuiching opvat, wat als spot moet gelden. Bij dezen spreker, F. N., vindt het omgekeerde plaats. Hij sprak *driemaal*, de eerste keer was de zaal *halfvol*, de 2e keer *goedgevuld*, de 3e keer *stampvol*, terwijl zich nog personen moesten verwijderen, voor welke geen plaats was. Uit dat medegedeelde moet men opmaken, dat F. N. voor die taak berekend is, en zijn het geene enkele aardigheidjes geweest, wat men van hem, te oordeelen naar zijn artikel, niet kan verwachten, aardigheidjes welke men alleen als toespijs en nooit te overvloedig mag geven, dan is het zeker dat F. N. in dit zoo groot volksbelang zich zeer verdienstelijk zou kunnen maken. Is nu de bescheidenheid en nederigheid van F. N. niet zoo af te keuren, als de verregaande eigenliefde van die sprekers, op welke ik doelde, hier komt het oordeel het publiek toe, de volkswaan van den dag daargelaten, — de volkswaan, die als nevel wordt weggevaagd door de liefelijke stralen der zon, — houd ik het overeenkomstig de wijsbegeerte van den bekenden Tyl, op den duur althans, met het gevoelen der massa.

F. N. wil de schuld van de weinige ontwikkeling onder den werkman voor een *groot deel* zoeken in het onderwijs; hoezeer ik met zijne grieven en de oorzaken daarvan instem, en er zelfs nog wel wil bijvoegen, dat het onderwijs voor hen wier leertijd begint en eindigt met de lagere school, inzonderheid voor de armenschool, mij toeschijnt te veel te omvatten en te weinig voorbereidend te wezen voor het praktische leven, wil ik toch wel het bijvoeglijk naamwoord schrappen; ik heb toch nog grooter bezwaar tegen het ongeregeld bezoek en het te vroeg verlaten der school, zonder dat later onderhouden wordt de verkregen kennis, welke te eerder vervliegt, naar mate zij minder volledig is. Op grootere plaatsen bestaat voor wie het ernstig zoeken wil, later nog wel eenige gelegenheid om wat op te doen; in kleinere gemeenten is dat minder, ten platten lande zelden het geval. Daar zal men dus op onze vereenigingen onder de toehoorders vinden sommigen, die geheel verstoken bleven van lager onderwijs, meerderen, die het slechts zeer gebrekkig genoten. Voor die soort van menschen is het spreken ongetwijfeld nog veel moeilijker dan voor zoodanig gehoor, als voor 't welk vermoedelijk F. N. driemaal optrad. Zijne ondervinding, zou ik haast zeggen, is niet groot, hy schijnt alleen af te gaan op plaatsen als Rotterdam, waar de kennis en ontwikkeling der hoorders grooter en waar ook meer middelen zijn om in de kosten te voorzien en een en ander leidt hem tot eenzijdigheid. Ik schryf het daaraan toe, dat hij de wenselijkheid der afwisseling (die ook wel te Rotterdam nuttig zal zijn) niet inziet en op de *betaling* der sprekers aandringt. Vele vereenigingen voorzien nu al niet dan met de grootste moeite in de onvermydelijke uitgaven en de centrale kas is ook hulpbehoevend. Het weldadig Nederland heeft voor zoodanige inwendige zending in zijn midden geen geld over. Wil soms echter F. N. de stelling opwerpen, dat in den regel de beoefenaar van een vak meer vertrouwen verdient dan de dilettant, ik zal, (al behoort de tijd tot het verledene, dat wy iemand schatten naar zijn graad of titel), dat niet tegenspreken, en toch zijn er hier behalve kennis meer factoren in het spel, welke de quaestie beheerschen. Om iets te ^{te}noemen, wij hebben hier ook noodig de koesterende vlam der liefde, welke in den regel meer zal gevonden worden by den dilettant dan by hem die optreedt om er zijn dagelijksch brood mee te verdienen.

F. N. schijnt te wenschen een bepaalden *cursus*; ik reken die voor ons publiek, zelfs voor dat in de grootere plaatsen, geheel ongeschikt. De proeven met vaste lectoren genomen, — lectoren op welker bekwaamen geschiktheid ik niets wensch af te dingen, — moet hier in den tijd ons publiek hebben verjaagd. Afwisseling, in alles zoo wenschelijk, is in deze zaak ten eene male onontbeerlijk; 't kan en 't zal wel zoo wezen, overeenkomstig het leerstuk van de verdeeling van den arbeid, dat door die verdeeling ook hier, het geleverde grondiger en degelijker zou

worden. Maar als deze meerdere grondigheid, hoe wenschelijk ook op zich zelf, verveling moest met zich voeren, zou zij allernadeeligst werken op de volksvoorlezingen en te duur gekocht zijn.

Ik heb mij natuurlijk ook dikwijls afgevraagd, en met velen, zoo op de beide congressen aan dat belang gewijd als elders, beraadslaagd, waartoe eigenlijk de volksvoordrachten moeten strekken en hoe wij moeten werken? En dan geloof ik, geheel in strijd met F. N. (*), dat wij niet tot ons publiek moeten afdalen, wat sommigen wel zoo zullen begripen, het is de kruimkens toewerpen, die van onze tafel vallen; weder anderen, dat het geoorloofd, ja wenschelijk zou zijn ons plat, zoo zelfs niet gemeen uit te drukken, om begrepen te worden; neen dat wij zoo moeten handelen en spreken, dat het volk beseft, dat wij ons beschouwen als wezens van gelijke natuur en niets meer, die alleen slechts wat meer kennis en ontwikkeling boven de hoorders vooruit hebben. Men dale dus niet aftot de hoorders, daar is niemand mee gebaat en de spreker gaat in zijne laffe en zoutelooze aardigheden daardoor te gronde, maar men heffe het gehoor langzamerhand en van lieverlede, naarmate van zijne toenemende ontwikkeling, tot zich zelve op. Men worde niet moedeloos onder dien langzamen tred, waardoor dikwijls eerst volgende geslachten zullen oogsten wat wij zaaien, die langzame tred is een waarborg tegen reactie, een der onmisbare vereischten voor het ongestoord veldwinnen van de beschaving en den waren vooruitgang; dat staat daarbij vast, dat onze voordrachten, de uitnemendste zelfs onder haar noch kunnen vervangen, noch zelfs kunnen aanvullen ongenoegzaam lager onderwijs.

Ik meen het mij zelve wat meer gemakkelijk te kunnen maken en tevens mijne bedoelingen nader te doen kennen, door hier eenige zinsneden op te nemen, uit de toespraak, waarmede ik de voordrachten voor 't loopend seizoen hier ter plaatse opende.

„Afwisseling van sprekers en onderwerpen is ongetwijfeld minder dienstbaar tot het vermeerderen der eigenlijk gezegde kennis, toch komt „zij mij hoogst nuttig voor tot het opwekken en gaande houden uwer „belangstelling; met volkomen recht zegt een fransch spreekwoord, elk „stelsel is goed, behalve zulk een, dat verveling opwekt. Waar nu de „oefening op school in de 1200 of 1300 leeruren 's jaars geene goede „vruchten afwerpt, zonder nadenken en zelfoefening der leerlingen, zal „er zeker nog wel minder te wachten zijn van de weinige uren, welke „wij hier met elkander doorbrengen, met een waarschijnlijk hier nog wel „minder geregeld opkomen en onder voor ons zoo veel minder gunstige

(*) Naar onze meening is het gevoelen van corr hier geenszins in strijd met F. N. Die wil ook geen afdaling des sprekers; hy waarschuwt nadrukkelijk tegen platheid, en verlangt oordeelkundige opheffing der hoorders. [RED]

„omstandigheden Maar kunnen nu de zoogen volksvoordrachten zeer zeker „uwe kennis niet belangrijk doen vermeerderen, allermint het gemis „aan behoorlijk onderwijs in uwe jeugd vervangen of aanvullen, ik voor „mij ben tevreden en acht ons doel volkomen bereikt, wanneer wij u „over 't meerendeel der hier behandelde onderwerpen meer juiste en „heldere denkbeelden verschaffen, de overtuiging inboezemen of de be- „staande versterken mochten, dat er oneindig veel in de wereld te koop „is en u dus, zonder dat wij wenschen, dat gij eene vlucht neemt boven „de kracht uwer wieken, nopen tot voortdurend onderzoek, dat wij u „trachten te vormen tot denkende en zelfstandige wezens.”

Geeft F. N. zeker menigen nuttigen wenk, dien ik van harte onderschrijf, ik roep uwe hulp in Heer Redacteur, om, waar ik in meening met hem verschil, ook mijne denkbeelden mede te deelen over een allergewichtigst belang dat een zoo grooten invloed kan oefenen op de ontwikkeling van ons volk.

Hoorn, 7 Dec. 1872.

A. VAN ECK.

Nederlandsche Bank. (In millioentallen guldens.)

DATUM.	Disconto's	Beleeningen.	Oper kapitaal	Bank-bulletten.	Saldo's rek. crt.	Munt-voorraad.	Voorraad biljet	Surplus dekking	Wissel-disconto	Prolong koers.
Oct. 7	56 80	40 05	96 85	164 22	34 47	118 80	98 31	39 33	3½	4½
» 14	58 81	40 24	99 05	163 34	36 46	117 77	94 62	37 85	»	5½
» 21	60 39	40 66	101 05	163 59	36 29	115 98	90 07	36 03	4	»
» 28	61 91	40 91	102 82	163 90	37 45	115 72	87 95	35 18	»	6
Nov. 4	66 57	41 05	107 62	166 61	38 79	115 08	82 30	32 92	4½	5½
» 11	68 67	41 24	109 91	167 18	38 92	113 59	77 87	31 15	»	6
» 18	70 49	41 27	111 76	168 78	39 19	113 73	76 35	30 55	5	»
» 25	69 91	41 26	111 17	164 35	41 89	112 63	75 33	30 14	»	»
Dec. 2	68 90	40 82	109 72	162 58	42 07	112 55	76 76	30 71	»	6½

Wisselkoersen te Amsterdam.

DATUM.	kort Londen.	kort Parqs.	kort Hamburg.	Frankfort. 6/w.
Oct. 7	12 06	56½	35½	100½
» 14	12 08	56½	»	»
» 21	12 07½	»	»	»
» 28	12 10	56½	»	»
Nov. 4	12 04½	56½	35½	»
» 11	12 08½	»	35½	»
» 18	12 16	»	»	100½
» 25	12 14	»	35½	»
Dec. 2	12 10	»	35½	»

**OPGAVE van de hoogste en laagste Coursen van de onderstaande
Effecten aan de beurs te Amsterdam.**

	pCt.	Volle jaar 1871.		SEPT. 1872.		OCT. 1872.		NOV. 1872.	
		Laagste cours.	Hoogste cours.	Laagste cours.	Hoogste cours.	Laagste cours.	Hoogste cours.	Laagste cours.	Hoogste cours.
Nederland. Nat. W. Sch.	2½	51½	58½	54½	55½	54½	55½	54½	55½
» » »	3	61	66½	64½	66½	64½	65½	63½	65½
» » »	4	81½	88½	87	88½	87	88½	85½	87½
Spagne. Oblig.	3	—	—	—	—	—	—	—	—
» Buitenl. 1867	3	29	34½	29½	31	29½	30½	29½	30½
» Binnenl. Sch.	3	25	29½	25½	26½	25½	26	25½	25½
Portugal. Oblig. 1853	3	31½	37½	—	—	—	—	—	—
» 1856/67	3	30	37½	40½	41½	40½	41½	40½	41½
Rusl. Ob. Hope & C.	5	92½	98	98½	99½	98½	99½	97½	98½
» Stiegl. 5 ser. 1854	5	62½	70	73½	74½	73½	74½	72½	73½
» 6 ser. 1855	5	75	83½	85½	86½	85½	86½	85½	86½
» Hope C. à f1000	5	89½	96½	97½	98½	96½	98½	97	97½
Cert. inschr. in ass.	6	41½	45½	48½	48½	48	48½	48	48½
Oostenr. Metall. nieuwe (uit de conv.) in pap.	5	44½	51½	58½	60½	58½	61½	59½	61½
idem in zilver	5	51½	60½	63½	65½	63½	64½	63½	64½
Ween. Loten f1.250 1839		571	735	945	938	943	943	900	940
» » f1. 250 1854	4	215	247	254	261	256	262	262	275
» » f1. 100 1858		150	196	205	208	200	203	202	203
» » f1. 500 1860	5	441	526	566	586	568	579	565	574
» » f1. 100 1864		107½	143½	154	160	156	159	159	161
Turkije. Oblig. alg. sch.	5	40½	48½	50½	52½	50½	52½	51½	52½
Amer. Obl. V.-S.	1874	5	92	96	95	95½	95	95	95½
» » » los.	1882	6	94½	98½	97½	98½	98½	97½	98½
» » » »	1885	6	93½	99½	98½	99½	99½	98	99½
Brazilië. Obl. leen. 1865	5	89½	94½	94½	96½	93½	94½	94½	95½
Mexico. » » 1851	3	12½	14½	14½	15½	14½	16½	15½	15½
Grenada. Obligatien	3	36½	39½	38	38	38	38	38½	38½
» Gestempelde.		17½	24½	21½	23	21½	23½	21½	23½
Venezuela. Obligatien	3	7½	9½	10½	10½	9½	10½	9½	10½
SPOORWEGEN EN MAATSCH.									
Aandeelen Ned. Bank.	5	280	300	294	294	294½	295	295	300
» Ned. Hand. M.	4½	117½	136	136½	138½	136½	137½	135	137
» Holl. spoorw.-m.		103	114	113½	114½	110½	112	110	111
Obl. Hollandsche sprw.	4	82½	87½	—	—	83	83½	83	83½
Aand. Rijnspr. vol gef.		263	306	296	300	296	298	293	299
Obl. Rijnspr. Leen. 1838	4½	107	111	—	—	110	110½	110	110½
Aand. Ned. Ind. sp.-w.		22	52½	44	45	44½	46	48	49½
» Maats. Expl. sp.-w.		89	126	116½	118½	112	118	112½	117½
» Ned. Ind. Hand. B.		60	71	64½	73	72	74½	72½	75
Pandbr. Nat. Hyp. Bank	4	95	98	98	98	97½	98	—	—
» Kanaal Leen. 1868	4	81½	85½	88	88½	87½	88½	87½	88
Aand. Ned. Centr. sp.-w.		23½	40	31½	34	32	36½	31	32½
Oblig. Centr. spoorw.		77	104	94½	98	95½	99½	95	97
Aand. Oost. Nat. Bank		680	833	958	970	959	1100	1070	1110
» Russ. Spoorw.-M.		210½	226	227½	229	228½	230	229	230½
» » » (Jelez)		201	218	219	221½	218½	222	220	222½
Obl. » sp. f1000 (Jel. Or.)	5	81½	91½	92½	94	92½	93½	91½	93½
» f1000 (Poti Tiflis)	5	82½	92½	92½	94	93½	94	92½	94
» f1000 (Kursk Chark.)	5	81½	91	93½	94	92½	93½	92½	94½
» f1000 (Mosk. Jar.)	5	—	—	—	—	—	—	—	—
» £100 (Chark. Azow)	5	81	89½	90½	92½	90½	92	91½	92½
Certific. Illinois spoorweg		114½	122½	114½	116	109	115½	106½	114½
Obl. St. Paul Pac. 2e sect.		63½	72	72	76	64	72½	63½	67½
Beleening		3½	4½	—	—	4	5	5	5
Prolongatie		3	5	4	6	4½	6	5	6½
Disconto		3	4	2½	3	3½	4	4	5

ECONOMISCHE NALEZINGEN EN BERIGTEN.

— Het **Jaarboekje** voor 1872, der Vereeniging voor de **Statistiek** is dezer dagen verschenen.

Deze jaargang, de 24e van de nuttige serie, in de eerste plaats aan de onvermoeide pogingen van den heer de Bosch Kemper te danken, is uitgebreider dan gewoonlijk (ruim 500 bladz.) en belangrijk van inhoud.

Na de gewone statistische mededeelingen in de eerste Afdeelingen bevat de IIIe Afd. de navolgende opstellen over gemengde onderwerpen.

METEOROLOGIE. Statistiek van de weêrsgesteldheid te Utrecht in 1871, door Dr. Buys Ballot.

BEVOLKING. Loop der bevolking in Nederland in 1870, in vergelyking met 1860—1868, door Mr. M. M. von Baumhauer. — Bevolking van Nederland, volgens de tienjarige volkstelling, 30 Nov. 1869, I. Bevolking der Provincien. — II. Aantal gemeenten. — III. Bevolking der gemeenten in alphabetische orde. — De bevolking van Amsterdam, naar den burgerlijken staat, leeftijd en godsdienst in 1859 en 1869, en staat der geboren en, overleden en, huwelijken, echtscheidingen enz., gedurende 1852—1871.

MEDISCHE STATISTIEK over 1870, door Dr. L. Scheltema Beduin.

KRANKZINNIGENGESTICHTEN. Overzicht der beweging in de Nederlandsche gestichten voor krankzinnigen, gedurende het jaar 1871, door J. N. R.

ONDERWIJS. De Industrieschool voor vrouwelijke jeugd, opgericht door de beide Amsterdamsche Afdeelingen der Maatschappij: *Tot nut van 't Algemeen*, door P. van Limmik. — De Ambachtsschool voor de arbeidende klasse te Amsterdam, 1861—1872, door E. S. Witkamp. — De Rotterdamsche Ambachtsschool in 1871—72.

INSTELLINGEN VOOR HET VOLK. Arbeiderswoningen 1865—72, door Mr. C. A. Crommelin. — Volksvoordrachten in Nederland, door P. H. Testas.

PROVINCIALE GELDMIDDELEN. Overzicht van de provinciale ontvangsten en uitgaven in Limburg, over de jaren 1851—1870, door J. P. L. Thiel.

RIJKS-GELDMIDDELEN. De Staatsbegrooting voor 1872, in vergelyking met de werkelijke ontvangsten en uitgaven in 1870. — De Nederlandsche Staatsschuld in 1872, in vergelyking met 1850 en volgende jaren.

HANDEL EN SCHEEPVAART, BANKWEZEN, FONDSENMARKT ENZ. Handel en Scheepvaart in 1870, in vergelijking met 1846 en volgende jaren, door Dr. H. F. R. Hubrecht. — Verzameling der consulaire berichten en verslagen over nijverheid, handel en scheepvaart, 1869 en 1870, door P. N. Muller. — De Nederlandsche Handelsmaatschappij in 1871. — De Nederlandsche Bank. 1 April 1871—31 Maart 1872, door Mr. J. F. B. Baert. — De Fondsenmarkt in 1871, door G. M. Boissevain. — Overzicht van de prijzen der effecten aan de Amsterdamsche beurs, gedurende het jaar 1871. — Wissel- en rentekoersen ter beurze van Amsterdam in 1871. — Vergelykend overzicht van al de in 1862—1871 te Amsterdam, in „de Brakke Grond” en in „het O.-Z. Heeren-Logement” in publieke veiling gebrachte vaste goederen.

BRIEFPOSTRIJ. Verslag over de uitkomsten der met 1 Jan. 1871 ingevoerde postwet van 22 Juli 1870 (*St.* no. 138), alsmede eenige andere statistieke opgaven betrekkelijk den dienst der postadministratie (met aantekeningen).

OVERZEESCHE BEZITTINGEN. De Indische spoorweg, 1867—1871, door J. P. de Bordes.

BUITENLAND. Een statistiek van de openbare bibliotheken in Zwitserland, door Mr. H. Keer. — Overzicht van de verliezen door den oorlog van 1870—71, aan Frankrijk toegebracht.

— **Geneeskundige Armenverzorging, Zieke-bussen.** Doeltreffende inrichting der *geneeskundige armenverzorging*, zegt een circulaire van den Prov. Geneesk. Inspecteur, dd. Nov. 1872 aan de Gemeentebesturen in Zuid-Holland, is bij het geneeskundig toezigt bij herhalingoverwogen, als een onderwerp van groot gewicht voor alle gemeenten in ons land, en in het bijzonder voor die, waar het beschikbaar zijn van goede geneeskundige hulp van die inrichting afhankelijk is.

Bij die overweging werden groote gebreken in den bestaanden toestand erkend.

De nadeelige gevolgen daarvan zullen zich steeds sterker doen gevoelen nu, ten gevolge der wet van 1 Junij 1865 (*St.* no. 59), de overbevolking van geneeskundigen en de daardoor ontstane onmatige concurrentie allengs zullen plaats maken voor een beteren toestand, die de degelijke hulp van bekwame geneeskundigen beter waarborgt, doch wellicht hier en daar gebrek aan hulp zou kunnen doen ontstaan, waar niet de noodige maatregelen worden aangewend om die hulp voor alle klassen der bevolking bereikbaar te maken.

Goede inrichting der geneeskundige armverzorging wordt hiertoe vereischt. Niet alleen omdat zonder haar armen en mingevoeden allicht van de noodige hulp zouden kunnen verstoken blijven maar niet minder ook

omdat het voor vele gemeenten juist van die inrichting afhankelijk is, of aldaar bekwame en degelijke geneeskundigen zich zullen vestigen of gevestigd blijven.

De aanbevolen grondslagen zijn:

a. Beperking der geneeskundige armenverzorging tot de werkelijk armen, met behoorlijk toezicht hierop.

b. Vaste belooning voor den geneeskundige.

c. Vaste belooning voor het *gereedmaken* der geneesmiddelen.

d. Levering van de bestanddeelen der geneesmiddelen volgens een tarief van schadeloosstelling.

e. Bevordering zooveel mogelijk van de oprichting van een ziekenfonds voor minvermogenen.

Die grondslagen staan onderling, en met eene deugdelyke inrichting der verloskundige armenpraktijk door vroedvrouwen, in nauw verband. Gezamenlijk vormen zij een stelsel, dat dán vooral gunstige uitkomsten belooft, wanneer het in zijn geheel en goed wordt toegepast.

Als hoofdpunt is vooropgesteld dat de geneeskundige armenverzorging door streng toezicht moet beperkt worden tot de werkelijk armen. Maar dadelyk valt het in het oog, dat die beperking slechts mogelijk is, wanneer voor een' breedten zoom der bevolking instellingen bestaan, waardoor deze voor eene geringe wekelijksche bijdrage recht kan erlangen op goede geneeskundige hulp in haen geheelen omvang. Wij denken hierbij aan daglooners, fabriekarbeiders, dienstboden, dezulken in een woord, die wel door hunnen arbeid in hunne dagelyksche behoeften kunnen voorzien en in gewone omstandigheden geen onderstand behoeven, maar die in geval van ziekte niet in staat zijn zich de noodige geneeskundige hulp te verschaffen. Zonder zoodanige instellingen ware het onbillyk, en in de gevolgen zelfs gevaarlijk, om een zoo groot deel der bevolking van de verzorging van gemeentewege uit te sluiten.

Met beperking der geneeskundige armenverzorging tot de *werkelijk behoeftigen* moet dus noodwendig de oprichting gepaard gaan van ziekenfondsen, die voldoende waarborgen van deugdelykheid geven en vertrouwen verdienen. Als een uitstekend voorbeeld tot navoring bij de oprichting van zoodanige ziekenfondsen kan worden gewezen op het „*Algemeene Ziekenfonds voor Amsterdam*”; eene instelling die, blykens de ondervinding van meer dan vijf en twintig jaren, in alle opzichten aan hare roeping beantwoordt en die met al hare hoofdbepalingen even goed voor kleine gemeenten als voor groote kan worden ingericht, zooals de ondervinding in kleinere gemeenten reeds lang voldoende heeft bewezen.

Dringend wordt dan ook de oprichting van dergelyke instelling aanbevolen in alle gemeenten, waar zij nog niet bestaat.

HOOFDBEPALINGEN VOOR EEN ZIEKENFONDS. — 1. Het fonds wordt beheerd door of onder toezicht van burgemeester en wethouders.

2. Tot leden worden alleen aangenomen gezonde personen, die door hunne maatschappelijken toestand niet in staat zijn, uit eigen middelen op de gewone wijze zich behoorlijk van geneeskundige hulp te voorzien. (Daglooners, fabriekarbeiders, ambachtsheden, dienstboden, enz.)

Een gehuwd man wordt niet zonder zijne vrouw als lid aangenomen, de vrouw niet zonder den man, en het gezin wordt niet zonder de kinderen aangenomen.

Lijders met slepende ziekten of gebreken worden niet aangenomen dan op byzondere voorwaarden, voor elk geval in overleg met den geneeskundige vast te stellen.

3. De wekelijksche bijdrage van ieder lid is 10 centen, voor elk kind beneden de 16 jaren 2 centen.

4. De leden en hunne kinderen genieten voor hunne bijdrage genees-, heel- en verloskundige hulp (de inenting en herinenting der koepokken daaronder begrepen), met uitzondering van instrumenten, pluksel en windsels. Het recht op geneeskundige hulp gaat in nadat men 4 weken, dat op verloskundige hulp nadat men 6 maanden heeft bijgedragen.

5. De geneeskundige geniet voor genees- en heelkundige hulp jaarlijks eene vaste som voor elk lid.

Verloskundige hulp wordt afzonderlijk vergoed. De vroedvrouw (of bij het ontbreken van eene vroedvrouw de geneeskundige) geniet eene vaste vergoeding voor elke verlossing.

De apotheker (waar deze ontbreekt de geneeskundige) geniet voor het *gereed maken* der geneesmiddelen jaarlijks eene vaste som voor elk lid.

De bestanddeelen van de geneesmiddelen worden in rekening gebracht volgens een tarief van schadeloosstelling, vooraf vastgesteld.

Het zetten van bloedzuigers en van lavementen wordt afzonderlijk betaald.

Voor de behandeling der kinderen geniet de geneeskundige en voor het gereed maken der geneesmiddelen de apotheker (of de geneeskundige) geen afzonderlijke vergoeding. Voor de aan hen geleverde geneesmiddelen geniet hij schadeloosstelling volgens het vastgestelde tarief.

6. In gewone tijden moet jaarlijks van de inkomsten een gedeelte worden bestemd tot dekking van hoogere uitgaven in ongunstige jaren. (Vooraf met het oog op koorts-epidemieën, die groote kosten voor geneesmiddelen veroorzaken, is eene reservekas noodzakelijk.)

De administratiekosten van zoodanig fonds — (onkosten voor het ophalen der contributien, voor druk- en schrijfwerk) — zijn, wanneer het fonds door of van wege burgemeester en wethouders wordt beheerd, gering.

Bij uitbreiding van zulk een fonds tot geldelijke ondersteuning in ziekte (ziekengelden) en tot uitkeering bij overlijden is splitsing in afzonderlijke afdelingen noodig.

— **De Vereeniging tot verbetering der woningen van de arbeidende klassen te 's Gravenhage**, opgericht in 1854, is meermalen in dit tijdschrift ter sprake gebracht. — Blijkens circulaire, Dec. 1872 uitgevaardigd, heeft zij zich voortdurend mogen verheugen in gunstige uitkomsten.

Op kleine schaal aangevangen met een kapitaal van f 36,250, opgenomen tegen een rente van 3 pCt., heeft zij achtereenvolgens f 750,000 tegen 4 pCt., later 100,000 en daarna nog f 162,500 tegen $4\frac{1}{2}$ pCt. rente, bij leening verkregen en zich bovendien door hypotheek op hare woningen f 25,000 verschaft.

Deze gelden strekten uitsluitend: 1°. tot aankoop van bouwterreinen; 2°. tot aanbouw van woningen; 3° tot aankoop en verbetering van slechte woningen.

Thans bezit de vereeniging 398 arbeiders-woningen, waaronder 87 verbeterde en 311 geheel nieuw gebouwde, die behalve enkele winkelhuisen, verhuurd worden tegen f 1,80, f 1,75, f 1,60, f 1,50, f 1,40, f 1,10 en f 0,75 per week, naar mate de grootte en meer of min gunstige ligging.

Dat door deze woningen gedeeltelijk althans voldaan wordt aan een sterk sprekende behoefte, blijkt reeds aanstonds daaruit, dat gedurende al de jaren, waarin de Vereeniging werkte, nimmer een enkele woning langer heeft leêg gestaan, dan soms onvermijdelijk was, bij verandering van huurder; niet minder uit de weinige verhuizingen en uit de talrijke kandidaten-lijsten voor eventueel openkomende woningen. Wanbetalingen komen dan ook bij deze woningen hoogst zelden voor; zelfs geen $\frac{1}{10}$ pCt. behoeft daarvoor van de inkomsten-rekening te worden afgeschreven.

— **Stoompakket-vaarten.** De Belgische regering heeft met eene te Londen gevestigde firma eene overeenkomst gesloten, waarbij de laatste zich verbindt eene geregelde stoomvaart tusschen Antwerpen en Valparaiso en Buenos Ayres te onderhouden; in elke der beide lijnen zal maandelijks eene pakketboot van weerszijden afvaren, en de ondernemer zal zich belasten met het vervoer der briefpakketten, waarvoor hem de Belgische regering een minimum van ontvangst waarborgt van 750,000 francs gedurende de acht eerste jaren en van 700,000 francs gedurende de zeven verdere jaren der concessie. Behalve den duur der reizen bepaalt de overeenkomst dat in die stoomvaartlijnen alleen gebezigd mogen worden stoomschepen van de beste constructie welke met de beste vreemde pakketboten kunnen wedijveren, en van minstens 4000 tonnen laadruimte voor de lijn op Chili, en van minsten 2000 voor de lijn op Buenos Ayres en Rio Janeiro.

Sedert 1868 exploiteerde dezelfde concessie een geregelde stoomvaartdienst tusschen Antwerpen en de havens van Brazilië en de Argentynsche

republiek, tegen een subsidie van 250,000 francs uit de Belgische schatkist.

(St.-Cl.)

Op de N.-Indische begrooting van 1873 komt in art. 54 der uitg. in N.-Indie (in totaal f 435,000) — behalve het subsidie van f 332,000 voor eene pakketvaart in den Ind. Archipel —, ook thans voor een post: *kosten voor eene geregelde stoomgemeenschap met Australië*, f 100,000.

— **Internationale Postgemeenschap.** De boodschap, welke de President Grant den 2n dezer bij de heropening der zitting van het Congres der Vereenigde Staten indiende, zegt o. a. ten dezen aanzien: „Op het oogenblik zijn alleen de volgende stoomvaartondernemingen krachtens speciale besluiten van het congres in genot van subsidien voor het overbrengen van postpakketten. De *Pacific Mail Steamship Company* ontvangt een half miljoen dollars per jaar voor het vervoer der maandelijksche mailpakketten van San Francisco naar China en Japan: op den 1n Oct. 1873 zal dit subsidie verdubbeld en de maildienst in eene halfmaandelijksche veranderd worden. De *United States and Brazil M. S. Cy.* ontvangt 150,000 d. per jaar voor het vervoeren der maandelijksche mailpakketten tusschen New-York en Rio Janeiro, en de *California, Oregon and Mexico S. Cy.* ontvangt 75,000 dollars per jaar voor eenen maandelijkschen maildienst tusschen San Francisco en Honolulu (Hawaii-eilanden.) De op dit oogenblik uitbetaalde subsidien bedragen dus een eindcijfer van 725,000 dollars per jaar. Uwe welwillende aandacht wordt ingeroepen voor het voorstel van den postmeester-generaal om den maildienst tusschen New-York en Brazilië van een maandelijkschen tot een veertiendaagschen te maken, voor het toekennen van subsidie voor de oprigting van eenen maildienst tusschen San Francisco, Nieuw Zeeland en Australië, en tevens voor zijn voorstel tot de instelling van *postkantoor-spaarbanken*.

„Op dit oogenblik zijn er niet meer dan drie stoomvaartlijnen welke mailpakketschepen in de vaart hebben en geheel aan Amerikaansche onderdanen toebehooren en onder onze vlag varen. Ik geef u met aandrang in overweging door middel van voordeelige mailcontracten het voortdurend bestaan dezer lijnen te willen verzekeren. Wanneer het noodig mogt geacht worden de hulp van regeringswege ook uit te strekken tot stoomvaartondernemingen, welke die vroeger niet genoten, dan zou het, uit een politiek en commercieel oogpunt, overweging verdienen subsidie te verleenen aan eene nationale stoomvaartlijn tusschen Panama en Zuid Amerikaansche havens. Door de oprigting van een zoodanigen dienst zou' een uitgebreide handel, welke zich thans in handen van andere natien bevindt, aan onze vlag kunnen getrokken worden, ten voordeele zoowel van ons land als van die andere gedeelten van het vasteland van Amerika ”

(St.-Cl.)